

פרוטוקול מס' 140

מישיבת ועדת הכנסת
מיום א' כ"ט בטבת תשל"ב - 16.1.72, בשעה 16.00

ג כ ח ד :

חברי הוועדה:

י. ישעיהו - היו"ר
א. אבנר
מ. ביבי
י. בן-סאיר
י. נחשתן
מ. נסים
א. רזיאל-נאור

מוזמנים:

נ. לורן - המזכיר המינהלי של הכנסת
ז. שר - היועץ המשפטי של הוועדה

מזכירת הוועדה: מ. ברפי

רשמה: נ. רינגלר

- סדר-היום: א. קביעת הוועדה שתדון בחוק התיאום המודולרי, תשל"ב - 1971;
- ב. שלמות הפרוטוקול הסטנוגרפי של ישיבות הכנסת;
- ג. פניית יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט בדבר אי-מילוי מקום זמני של חברי ועדה;
- ד. פניית יושב-ראש הכנסת בענין סדרי הקדימה בהגשת הצעת אי-אמון לממשלה;
- ה. הצעת חבר-הכנסת שלום כהן בדבר ביטול דוחו"ת חברי-הכנסת על עבירות תנועה;
- ו. פניית יושב-ראש ועדת הכלכלה, חבר-הכנסת א. שכטרמן בדבר צמצום מספר החברים בוועדות;
- ז. שונות.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. ישעיהו:

א. קביעת הוועדה שתדון בחוק התיאום המודולרי, תשל"ב-1971

בישיבת הכנסת מיום כ"ד בטבת תשל"ב - 11.1.72, הוחלט להסיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בחוק התיאום המודולרי תשל"ב-1971. שר השיכון, יצחק שרף, הציע להעביר את החוק לדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת; הושמעו הצעות להקים ועדה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת הפנים אשר תדון בחוק זה; חברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו הציעה להעביר את החוק לדיון בוועדת העבודה.

אני מבין שתכנון מודולרי - תכנון ובנין ערים - שייך לוועדת הפנים.

א. רוזיאל-נאור: חוק זה אינו דן בתכנון ערים, אלא בתעשייה מסויימת.

ז. שר: האמת היא שהחוק קובע שייבים לבנות כל בית, חוץ מיוצאים מן הכלל, במודולוס מסויים שהוא מכפלות של 30 ס"מ. אני רואה זאת כתעשיית הבניה. החוק לא דן בשיכון ולא בתכנון, כי אין פיקוח על תכנון בניה. גם המידות אינן חופשיות.

היו"ר י. ישעיהו: לפי התקצוץ תחום עניינה של ועדת הכלכלה הוא: מסחר ותעשייה.

א. רוזיאל-נאור: זו תעשייה המיועדת למסחר.

מ. גנסיים: חוק זה אינו שייך לוועדת הפנים, כי בכל החוק אין כווא זה מתכנון, תכנון מתאר ואחוזי בניה. יכולה להיות לנו דרך ברירה בין שתי ועדות. אם נאמר שזה עניין של שיפור הליכי הבניה, או סיוע בהחשת הליכי הבניה - החוק שייך לוועדת העבודה; אבל העניין מיסודו הוא עניין של תעשייה. כאשר נדון חוק זה תמה עבודת הכנסת קלינגהופר, המתמלא בעניינים אלה, מדוע הביא את החוק שר השיכון ולא שר המסחר ותעשייה. כל העניין שייך למסחר ותעשייה כיוון שהעניין הוא של תעשיית מודלים לבניה. הבה נניח שהמדובר הוא בתעשיית מודלים לבגרות, האם הנושא יהיה שייך לוועדת הפנים? הנושא גם לא שייך לוועדת העבודה - זה עניין של תעשייה.

משום מה החליטה הממשלה ששר השיכון יביא את ההצעה לדיון, אבל מבחינת הדיון לגופו - הדיון צריך להתקיים בוועדת הכלכלה, כי היא המפקדת על ענייני המסחר ותעשייה.

היו"ר י. ישעיהו: החוק אינו מאה אחוז תעשייה. ברור שהחוק שייך לוועדת הפנים.

אני מציע שנתפטר על הקמת ועדה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת הפנים, בראשותו של יושב-ראש ועדת הכלכלה. 5 חברים ייבחרו מכל ועדה, פרט ליושב-ראש הוועדה.

הנחלט: להעביר את חוק התיאום המודולרי, תשל"ב-1971 לדיון בוועדה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת הפנים, בראשותו של יושב-ראש ועדת הכלכלה.

הוועדה המשותפת תמנה 10 חברים - 5 חברים מכל ועדה, ויושב-ראש הוועדה יהיה יושב-ראש ועדת הכלכלה.

היו"ר י. ישעיהו:

ב. שלמות הפרוטוקול הסטנוגרפי של ישיבות הכנסת

לפני שנה פנה אלינו חבר-הכנסת ביבי זביקס להעלות על סדר יומה של הוועדה את העניין כדלהלן:

היו"ר י. ישעיהו:

"כאשר יושב-ראש ישיבת הכנסת מבקש מחבר הכנסת לקחת בחזרה דברים שאמר ~~בעל דבר~~ הכנסת, וחבר-הכנסת נענה לפנייתו של יושב-ראש הישיבה - נהוג עד כה שמוחקים מפרוטוקול הכנסת את הדברים שחבר-הכנסת חזר בו מהם, את דברי פנייתו של יושב-ראש הישיבה ואת הסכמתו של חבר-הכנסת לקחת דבריו בחזרה. נהוג זה, לעניות דעתי, אינו תקין מאחר והוא משמיט מתי הכנסת דברים שאירעו בכנסת ואשר חייבים לשקפם בהיסטוריה שלה."

בסעיף 28 של התקנון כתוב: "(א) בישיבות הכנסת, וגם בישיבות הסגורות, יתנהל פרוטוקול סטנוגרפי שיכיל את כל מהלך הדיונים, את ההצעות ואת תוצאות ההצבעה", מפילו מחיאות כפיים, קריאות ביניים, צעקה או צחוק."

סעיף 28 של חוק יסוד: הכנסת אומר: "ההליכים בישיבה פתוחה והדברים שנאמרו בה - פירסומם אינו מוגבל ואינו גורר אחריות פלילית או אזרחית; אולם יושב-ראש הישיבה רשאי, בדרך שנקבעה בתקנון, לאסור פירסום דבר שפירסומו עלול, לדעתו, לפגוע בבטחון המדינה."; בסעיף 27 של חוק יסוד: הכנסת כתוב: "הכנסת תשב בפומבי אם לא הוחלט על סגירת הדלתות בתנאים ובדרך שנקבעו בתקנון."

סעיף 28(ד) של התקנון אומר: "ראש יושב-ראש הישיבה לאסור פירסומו של דבר לפי סעיף 28 לחוק יסוד: הכנסת, יודיע מעל בימת הכנסת עד לנעילת אותה הישיבה שהדבר אסור לפירסום ולא ייכלל בפרוטוקול; אם ננעלה הישיבה, יתן הוראה בכתב שהדבר יימחק מן הפרוטוקול ויודיע על כך לחבר-הכנסת הנוגע בדבר."

משמע, החוק והתקנון מקפידים על כך שהפרוטוקול יהיה מלא. כמובן שהיו דברים מעולם, כאשר היתה מהומה בכנסת עקב העלבת חבר, והיו קריאות ביניים הדדיות קשות והעניין נרשם מהק יושב-ראש הכנסת, בהסכמת הנוגעים בדבר, את הפרק ובכך נסתים העניין. אני חושב שגם אז לא היתה זו החלטה נכונה - צריך היה להשאיר את הכל בפרוטוקול.

לגבי הצעת חבר-הכנסת ביבי, הכנו בזמנו צוטה של הצעה והיו הערות של החברים על ההצעה. רצוני להזכיר שיש היתר לחברי-הכנסת לתקן סגנון דבריהם - דבר זה כתוב בהחלטה של ועדת הכנסת המופיעה בתקנון הישן, ואשר לא הועתקה לתקנון החדש. בעקבות הערות חברי הוועדה על הטיטה מחקתי את כל הדברים שהערתם לגביהם הערות שליליות וקיבלתי בוסח זה:

"ראש יושב-ראש הישיבה צורך להעיר לנואם על משפט פוגע או מלה שלדעתו אינה ראויה להישמע בכנסת, יאמר לנואם: "חזור בך" מהמשפט או מהמלה. הנואם יאמר "אני חוזר בי" או: "אינני חוזר בי". הערת יושב-ראש הישיבה ותשובת הנואם יירשמו בפרוטוקול כפי אמירתם. הוראה זו אינן בה כדי לגרוע מהוראת סעיף 28(ד) של התקנון."

בראש ההצעה נכתוב: "ועדת הכנסת מזכירה החלטה מיום 25.7.50 האומרת: 'תיקון סטנוגרמות פירושו תיקון שיבושים, שגיאות והשמטות שמיעה. חברי הכנסת יקבלו לתיקון גם קריאות הביניים שלהם'."

א. אנטוריון: ההצעה אינה פותרת שום דבר. החלק הראשון של ההצעה (ב) מזכירים את החלטה הכנסת מיום 25.7.50 הוא טוב. יש החלטה ואפשר לחדש אותה; לגבי החלק השני - אילו היינו מרחיקים לכת היינו אומרים: שמלים פוגעות, משפט פוגע או מלה פוגעת אפשר למחוק מהפרוטוקול, דבר כזה הייתי מבין; אבל זה ודאי לא ניתן במסגרת התקנון כמו שהוא - על זה צריך להתקין תקנה. אני בוטה לזה שכן יימחקו המלים מן הפרוטוקול, כי אנו מעוניינים שתהיה לשון נקייה בכנסת. מהו משפט פוגע? זאת קובע יושב-ראש הישיבה. אם הישיבה היא ישיבה פתוחה, הרי העתונאים יושבים בה, וייווצר מצב שהעיתונות תדווח על חילופי מלים מסויימים, ואילו בפרוטוקול לא יופיעו מלים אלו, כי יושב-ראש הישיבה ביקש למחקם מן הפרוטוקול.

היו"ר י. ישעיהו:
 קרו מקרים שיושב-ראש הישיבה ביקש למחוק את הדברים מן הפרוטוקול, - לא היתה לו סמכות לבקש זאת. לפי הצעה זו יאמר יושב-ראש הישיבה לחבר-הכנסת, שאמר משפט או מלה שאינם ראויים להישמע בכנסת, - "חזור בך", וחבר-הכנסת שאמר אותם מלים יאמר: "אני חוזר בך", או "אינני חוזר בך" ואז הכל יירשם בפרוטוקול. גם המשפט הפוגע, גם בקשת יושב-ראש הישיבה אשר ביקש מחבר-הכנסת לחזור בו, וגם המלים: "אני חוזר בך" שישמיע חבר-הכנסת שחזר בו מדבריו. אז ייראה בפרוטוקול שלאותו חבר-הכנסת היה העוז להגיד שהוא חוזר בו. הכל יירשם בפרוטוקול.

א. רזיאל-נאור:
 אז הסנקציה תהיה שיושב-ראש הישיבה יוכל להגיד שהוא ימחק את הכל.

היו"ר י. ישעיהו: אין סנקציה כזאת.

ז. שר:
 סעיף 28 של חוק יסוד: הכנסת מבהיר היטב שכל מה שנאמר בכנסת נשאר נחלת הציבור. אין אפשרות להגיד שהדברים שהיו לא היו. אפשר לומר: הלוגאי ולא הייתי אומר את הדברים שאמרת, אבל זהו אינצידנט שהיה וכולו הפך להיות נחלת הכלל. התקנון בנקודה הזאת לא ברור, כי הוא נכנס לפני חוק יסוד: הכנסת, אבל חוק יסוד: הכנסת חוזר על העקרון של פומביות ישיבות המליאה.

בסעיף 28 של חוק יסוד: הכנסת נאמר: "ההליכים כישיבה פתוחה והדברים שנאמרו בה - פירסומם אינו מוגבל". כלומר, הדברים הפכו להיות נחלת הכלל. יכול חבר-הכנסת לומר: אין זה קובע מה צריך להיות כתוב בפרוטוקול הסטנוגרפי; אבל בזה עושים עוול לכנסת ולענין. זכור לי ויכוח בין בן-גוריון לבין גלילי משנת 1948. אחד מהם מצטט את הפרוטוקול הסטנוגרפי לגבי מה שהיה, והשני - את הפרוטוקול המודפס, ויש מקור שלישי מהימן שהוא העיתון. יושב-ראש הישיבה רצה למחוק את הויכוח מהפרוטוקול הסטנוגרפי, אך הפרוטוקול הסטנוגרפי כבר הודפס, ואחר-כך ההסטוריה מתעלמת מזה. אני חושב שיהיה מאוד לא נכון אם הכנסת תיתן, למעשה, אפשרות לתקן את ההסטוריה. זה מתקשר לגבי הדברים הלא פולמנטריים שהיו. יכול להיות שזה מתקשר עם נושא אחר - הנושא של ועדת אתיקה. אני אומר שהמקובל ברור אם דברים נאמרו כדין או שלא נאמרו כדין הוא לא על-ידי מחיקתם מהפרוטוקול.

לפי דעתי, יהיה זה מנוגד לחוק יסוד: הכנסת, לקבוע הוראה שעל פיה ניתן יהיה למחוק דברים שנאמרו, אפילו אם כל הנוגעים בדבר מעוניינים במחיקתם והביעו חרטה על דבריהם. בהצעה המונחת לפניכם מוצע להשאיר את כל מה שנאמר בפרוטוקול, ובמקום למחוק דברים יבקש יושב-ראש הישיבה מחבר-הכנסת לחזור בו מדבריו, ואם חבר-הכנסת יחזור בו מדבריו, או שלא יחזור בו מדבריו - הכל ישאר בפרוטוקול וההסטוריה תשפוט.

א. רזיאל-נאור:
 לענין זה יש הסטוריה ארוכה למדי. היו ימים שהכנסת היתה סוערת. נאמרו דברים שאומריהם יכולים היו להצטער על דבריהם. הנוהג למחוק דברים מהפרוטוקול נהחלט לא בראיה לי, משום כל מה שנאמר כאן. תפקידו של הפרוטוקול הסטנוגרפי הוא לצלם את המציאות כפי שהיתה, אם היא נאה או מנוערת. וכן להביא לידי כך שחברי הכנסת ישתמשו בלשון נקייה. הדרך היחידה לחנך אותם היא על-ידי כך שכל מלה שיאמרו תירשם בפרוטוקול, אפילו אם אמרו אותה בשעת כעס וריתחה. כל מה שמתרחש בכנסת אינו נעלם מעיני הציבור, כי יושבים עתונאים המסקרים את המתרחש, "קול ישראל" מקליט את הדברים ועכשיו יש גם טלוויזיה. אי-אפשר לשכתב את ההסטוריה ולערון אותה מחדש.

אני בעד זה שכל דבר שייאמר בישיבה - ייכתב, פרט לענייני בטחון. לא צריך להשתמש בזכות של יושב-ראש הוועדה שיוכל להשתמש בכך כבתוך שלו.

היו"ר י. ישעיהו:
 הבריק בי עתה רעיון שלא רק לנואם יעיר יושב-ראש הוועדה ויבקש ממנו לחזור בו, אלא גם לגבי חבר-הכנסת הקורא קריאת ביניים. אם חבר-הכנסת יקרא להברו בקריאות ביניים "פאסיסט" - יושב-ראש הישיבה יבקש ממנו לחזור בו מדבריו והקורא יאמר: אני חוזר בך.

מ. ביבי:

אני שמח שחברת-הכנסת רזיאל-נאור אמרה דברים שרציתי לאמרם. אמרתי דברים אלה בפתיחת הדיון בנושא זה לפני חודשים רבים ואני עדיין סבור שהפרוטוקול חייב לצלם את הדברים כפי שהיו במציאות. לא ייתכן ש"קול ישראל" יקליט את הדברים, הדברים ישארו בארכיונו, והטלוויזיה תצלם את הדברים כפי שהיו, ואילו בפרוטוקול הכנסת לא יימצאו הדברים האלה. זה יהיה מגוחך מאוד ולא אמיתי. ביחוד קיים גם הנימוק הזה: כיצד נוכל להדתיע את חברי-הכנסת משימוש בלתי נאות במושגים, מלים ומשפטים, אם חבר-הכנסת יוכל למחוק את דבריו? פרוטוקול כזה הוא בלתי פרלמנטרי.

לכן מציע אני לקבל החלטה שכל מה שמתרחש באולם ישתקף בפרוטוקול, בתוספת הצעתו של יושב-ראש הוועדה, שגם לגבי קריאות ביניים פוגעות יבקש יושב-ראש הישיבה מחבר-הכנסת הקורא לחזור בו מדבריו.

י. נחשתן:

האם ידוע כיצד נוהגים בפרלמנטים אחרים בענין זה?

ז. שר:

עד כמה שידוע לי, בכל פרלמנט בו בכתב פרוטוקול - הפרוטוקול מסקף במדויק את המתרחש. יכול להיות שיש יוצאים מן הכלל.

לגבי שינויים סגנוניים - בפרלמנטים אחרים מתירים פחות מאשר פה. אני שמח שאיננו דנים בזה עתה, כי זה היה מוליך אולי לאיזו שהיא מסקנה.

כל פרלמנט שמכבד את עצמו משאיר בדיוק כל מלה כפי שנאמרה. אולי לפני שנים אפשר היה לתקן, אבל עכשיו - עם כל אמצעי ההקלטה למיניהם - יהיה זה מסש סילוף.

ג. לורד:

לגבי הנהוג בפרלמנטים אחרים: התקדים האחרון מהפרלמנט הבריטי הוא מ-1909, כאשר היו שש-ראש הסב תשומת לב כל הבית להתנהגות הבלתי הולמת של חבר הפרלמנט והבית החליט לדרוש מאותו חבר הפרלמנט לצאת מהישיבה. לאחר מכן הוחלט למחוק את הדבר הזה מהפרוטוקול, והדברים הודפסו בפרוטוקול "צאות יות מחוקות".

ד. י. ישעיהו:

היה מקרה שחבר-הכנסת אמר לראש הממשלה: "את האוייב מספר אחד של מדינת ישראל".

אם כך נוסיף להחלטה: "לרבות קריאות ביניים".

ז. שר:

אני מציע למחוק את המלה: "לנואם" ובמקומה לכתוב: "לחבר-הכנסת", כך זה יכלול גם חברי-הכנסת הקוראים קריאות ביניים.

מ. נסים:

אני מבין שמכאן ואילך גם קריאות הביניים יימסרו לחברי-הכנסת לתיקון. עד היום לא נמסרו סטנוגרמות של קריאות ביניים לקוראי הביניים לתיקון.

ה. י. ישעיהו:

אני מתאר לעצמי שחבר-הכנסת המבקש שיתנו לו לתיקון את הסטנוגרמה של קריאת הביניים שלו - מקבל זאת.

א. רזיאל-נאור:

אני מציעה שחבר-הכנסת שקרא קריאת ביניים אשר לא נרשמה בפרוטוקול מסיבה כלשהי, שהקטע יוגש לו והוא יוכל לרשמה.

הוחלט:

ועדת הכנסת מזכירה החלטה מיום 25.7.50 האומרת: "תיקון סטנוגרמות פירושו תיקון שיבושים, שגיאות והשמטות שמיעה. חברי-הכנסת יקבלו לתיקון גם קריאות הביניים שלהם".

ראה יושב-ראש הישיבה צורך להעיר לחבר-הכנסת על משפט פוגע או מלה שלדעתו אינה ראויה להישמע בכנסת, יאמר לחבר-הכנסת: "חזור בך"

(המשך) הוחלט: מהמשפט או המלה. חבר-הכנסת יאמר "אני חוזר בי" או "אינני חוזר בי". הערת יושב-ראש הישיבה ותשובת חבר-הכנסת יירשמו בפרוטוקול כפי אמירתם.

הוראה זו אין בה כדי לגרוע מהוראת סעיף 28(ד) של התקנון.

היו"ר י. ישעיהו:

ג. פניית יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט בדבר מילוי מקום זמני של חברי ועדה

לפי הנוהל נבחרים חברי ועדה על-ידי הכנסת והדבר אמור גם לגבי מילוי מקומו של חבר-הכנסת בוועדה, אבל קיים נוהג בכנסת שבשעת הצבעה מזמינות הסיעות את חבריהן כדי למלא מקומם של חברי ועדה חסרים, פרט לוועדת הכספים וועדת החוץ-והבסחון.

ז. שר: בוועדת הכספים, בהסכמת הסיעות האחרות, זה גם נהוג.

היו"ר י. ישעיהו:

ישנה תופעה נוספת, ששולחים חברי אותה סיעה לישיבת הוועדה, לא רק לשעת ההצבעה, אלא כדי למלא את השורות - שולחים חבר למשך שבוע-שבועיים לוועדה הדנה בנושא ספציפי, ואותו חבר משתתף בדיון ובהצבעה הספציפית.

השאלה היא אם צריכה להיות הגבלה בענין זה, או שלא צריכה להיות הגבלה. דעתי היא שאנו צריכים לנהוג בענין זה ביתר גמישות, שהחלטתנו תהיה גמישה, כי בעצם הרכב הוועדות הוא לפי יחסי כוחות. אם סיעה מחליפה אנשיה לישיבה אחת או לשתי ישיבות - מקצוע איזה גבול, גבול אשר לא יבטל את ההלכה המוכרזת הטעונה אישור הכנסת. ננהג בגמישות לגבי הבאת חברים להצבעה, זהו נוהג שלא נוכל לשנות אותו, אחרת נעכב את עבודת הוועדה בכך שאחד החברים יציע לא להצביע על ההצעה כיוון שרוצה הוא להתייעץ בסיעתו - הוא ישתמש בטיעוין זה כל אימת שמספר חברי סיעתו בוועדה לא יהיה מלא. נדמה לי שמספיקה ההלטה של ועדת הכנסת בענין זה. לגבי שליחת חברים לישיבה אחת או שתיים - גם כאן הייתי נוהג גמישות. נביח שחבר הוועדה חולה שבוע ימים, הסיעה שולחת חבר אחר במקומו ואין צורך להכריז על כך מעל בימת הכנסת.

י. בן-מאיר:

בתבקשתי על-ידי יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר-הכנסת י. גולדשמידט, להסביר במה העניין. הוא התעורר במיוחד לשאלה הזאת היות ובוועדה מתקרבין בזמן האחרון לקראת הצבעות בנושא של בחירות ראשי ערים והוא יודע שבהצבעות האלה עלולות להתקבל החלטות על חודו של קול. הוא חושש מכך שימלאו את השורות וכן חושש הוא שמספספנים בוועדה עשויים לערער על זכותו של פלוני או אלמוני להצביע. לכן הוא ביקש לספל ולסכם את העניין לפני שיגיעו בוועדה לשורת ההצבעות בנושא של בחירות ראשי ערים.

דעתי שונה מדעתו של יושב-ראש הוועדה. גמישות יתר מורידה את הערך של ההשתתפות האישית של חבר הוועדה. גם הכנסת וגם הוועדה מורכבות מיחסי הכוחות. בכנסת אי-אפשר להביא אנשים מן החוץ, וכן לא ייתכן שסיעה תגיד שהיא מצביעה את כל הקולות שיש לה בכנסת. הכנסת בוחרת את חברי הוועדות באופן שמי ויש מקום להעלות את ערכה של הוועדה ואת ערך ההשתתפות בוועדה; לכן העניין של גיוס חברים לוועדה לשם הצבעה מהווה טעם לפגם. מביאים חבר לוועדה רק למטרת הצבעה, הוא לא יודע על מהלך הדיונים ונכנס לוועדה רק למטרת הצבעה. יש לשמור כלפי חוץ, כיצד נראים הדברים - הוועדה דנה בנושא מסויים במשך ישיבות רבות, ואילו אותו חבר המגוייס להצבעה לא השתתף בדיונים, לא שמע דעת החברים ורק בא ומרים את ידו.

לדעתי, יש בגיוס קולות להצבעה בוועדה טעם לפגם. הייתי אוסר תופעה זו בכלל.

מ. נסים: "שולל", לא "אוסר".

י. בן-מאיר:

אם נלך לפי התקנון, אין לכך שורש בתקנון - זה הסכם ג'נטלמני ותו לו.

לגבי נסיעת חבר לחדץ לארץ - טוב שלא צריך להטריח את הכנסת בהודעות על חזלופין. לא הייתי מסאיר זאת להחלטת הסיעה, אלא במקום הודעה לכנסת - תיסטר הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת: רשאית סיעה להודיע ליושב-ראש ועדת הכנסת, לפני הישיבה, על החלפת חבר לאותה ישיבה, בציון של הגבלת זמן - לתקופה של שבועיים-שלושה - ויושב-ראש ועדת הכנסת יודיע על כך ליושב-ראש אותה ישיבה. אם מדובר על זמן רב יותר מזמן זה - צריך לקבל על כך אישור של יושב-ראש הכנסת. הזמן יהיה: מישיבה אחת עד שלושה שבועות. אני השתתפתי בישיבת ועדת העבודה ולפני הישיבה הודעתי ליושבת-ראש הישיבה שבאתי במקום חברת-הכנסת סנהדראי ויושבת-ראש הוועדה אפילו בירכה אותי על השתתפותי בישיבה. אין להניח שחבר-הכנסת יבוא לישיבת ועדה בה איננו צריך להשתתף בה. צריך להיות סדר.

א. אנטוריון:

אני בעד גמישות מכסימלית בענין זה. כיוון שקיים סעיף 9 של התקנון, על שני חלקיו, הייבנים אנו לתת הוראות לגבי המקרים עליהם מדובר בסעיף 9.

לגבי סעיף קטן (ב) בו נאמר: "נתפנה מקומו של חבר ועדה, יבוא במקומו חבר אחר שייבחר על-ידי הכנסת לפי העקרון של נציגות סיעתית". אני מבין שפירוש המלה "נתפנה" הוא שחבר הוועדה יצא דרך קבע מחברותו בוועדה. כלומר, רוצים להתליף אותו במישהו אחר.

העניין נוגע לכל סיעה. אין כאן גישה מפלגתית-סיעתית של פלוגני או:אלמוני. אם עד כה נהנינו מכך - כל הסיעות נהנו מכך ובהגו כך, גם בוועדה זו וגם בוועדות אחרות. לדוגמה: בוועדת החוקה, חוק ומשפט דנו בחוק הגנת הדייר. חברי הסיעות מילאו מקומם של חברי ועדה שנעדרו ולקראת ההצבעה היה גיוס כללי של החברים. הוכנסו חברים בלי שום פורמליות. בקרוב נצביע על בחירת ראשי ערים - אותו דין יהיה גם לגבי זה.

דין זה צריך לחול גם על ועדת הכספים - דינה כדין כל הוועדות האחרות; הוועדה היחידה שצריכים לנהוג לגביה בקפדנות היא ועדת החוץ והבטחון כיוון שחבריה מתחייבים על שמירת סודיות ולא ייתכן שחבר-הכנסת שאינו חבר הוועדה יכנס לישיבת הוועדה באופן מקרי ותקרה מכך, חלילה, תקלה.

אותו דין צריך לחול גם לגבי הצבעה וגם לגבי דיון. לגבי הזמן: לא מספיד לומר ישיבה אחת או שתיים. לדוגמה: אני נכנס עתה באופן זמני לוועדת הכלכלה, אני ממלא מקומו של חבר-הכנסת פיינרמן שקיבל התקפת לב ועתה הוא מחלים. אנו בסיעה מבינים שפירוש הדבר שאמלא מקומו למשך 6-7 שבועות. אין בכוננתי להשאר באופן קבוע בוועדת הכלכלה, כוונתי היא למלא מקומו של חבר-הכנסת פיינמן כל עוד הוא חולה. אני בדעה שלא צריך להחריף את הדברים האלה. זה מקרה אותנטי. אם מישהו נוסע לחוץ-לארץ לשבועיים-שלושה, או חולה שפעת במשך שבוע-שבועיים - איננו חושב שצריך להטריד את הכנסת, בכל ההליכים הללו. לכך התכוונתי כאשר אמרתי שאני גורס גמישות מכסימלית.

אני מציע שנקבל החלטה כזאת: אין להחיל סעיף 9(ב) על מקרים של מילוי מקום זמני, שלא על דרך קבע, של חבר שנעדר באופן זמני מהוועדה, שעל-פי המקובל יש להתיר בוכחותו והשתתפותו במקום החבר אותו הוא מחליף.

היו"ר י. ישעיהו:

נניח שחבר הכנסת נסע לחוץ-לארץ, או חלה - הסיעה תודיע לוועדת הכנסת שבתקופה זמנית זו ימלא מקומו של אותו חבר-הכנסת, חבר-הכנסת אחר. ועדת הכנסת תרשום זאת לפני ותודיע ליושב-ראש אותה ועדה.

א. אנטוריון:

זה לגבי מקרים שבערך אומדים את הזמן, אבל מה לגבי מילוי מקום לישיבה אחת או שתי ישיבות?

ז. ש.ד. ישנן שתי דרכים: א) ללכת בדרך פורמלית מקודשת ויקרה - חייבים בהודעה בכתב ותייבם לאשר את החילופין באיזה שהוא מקום; ב) כפי שנהגה הכנסת מיום היווסדה, שלמעשה קיבלו כעקרון שאם הסדור במילוי מקום זמני - לא כאשר חבר-הכנסת עוזב דרך קבע את הוועדה - ההודעה על החילופין היא חסרת חשיבות. אף אחד לא עודר את השאלה אם הוועדה החליטה כדין. מה שלא יוחלט צריך להיות הסדר.

אני סבור שכל בסיון למסד את ההחלטה הארעית בדרך של הודעה מראש - סופה כשלון והיא לא תעמוד במבחן המציאות. נביח שביום א' מתכנסת ועדה החוקה, חוק ומשפט. לשייבה, ועדת הכנסת תקבע שיש להודיע לוועדת הכנסת על מילוי מקום שנתפנה; הרי ועדת הכנסת מתכנסת ביום ג'. בינתיים ישאר מקום פנוי בוועדת החוקה, והחברים יבקשו ללחוץ את ההצבעה בגלל שהסדרים חבדים.

הינדל י. ישעיהו: כאשר מדובר בהצבעה חד פעמית בשייבה, חושב אני שאין לשנות את המנהג הקיים בכנסת, אבל דק לגבי מספר ישיבות...

ז. ש.ד. בדגש שאתה טרבל את העקרון לא תוכל לעמוד בזה. נביח שחבר מודיע שהוא חולה ולא יבוא לשתי ישיבות - ממלא מקומו מוכן להחליף אותו לשתי ישיבות, אולם החבר החולה הודיע שהוא לא יבוא גם לשייבה השלישית והחבר החליף גם כן אינו יכול לבוא - קרו מקרים שהחליפו גם את חבר החליף, ואז נשאלת השאלה אם להודיע על החילופין, או לא. אי-אפשר להעריך בדיוק מהי ישוב החבר החולה. יש מקרים שחבר-הכנסת בוטח לחוץ-לארץ ואז אפשר להודיע שהוא יעדר לשבוע-שבועיים וממלא מקומו חבר אחר, אבל גם החליף מתחלף.

אם הוועדה מקבלת את העקרון לא לדקדק היא תשאית לטוב החלטה האומרת: אם נעדר, באופן עראי, חבר-הכנסת מדייני ועדה שהוא חבר בה, אין רואים זאת כמילוי נתפנה מקומו של חבר הוועדה, ורשאית הסיעה לשלוח חבר-הכנסת אחר במקומו וחבר-הכנסת המחליף ימסור הודעה בוועדה שהוא בא במקום חבר-הכנסת פלוני ויישם בפרוטוקול של אותה ועדה שאכן הודיע כך. שיהיה רישום באיזה מקום שהוועדה פעלה כדין. אין צורך למסור הודעה במליאה על כך שמישהו לא הצביע. אני חושב שכל חבר-הכנסת נאמן על דבריו.

א. רזיאל-צאנר: נהגו כך, שאם חבר-הכנסת חולה או יוצא בשליחות לשבוע-שבועיים ואין החלטה שתכיר-הכנסת עוזב את הוועדה והחבר-הכנסת אחר יבוא במקומו, חבר-הכנסת המחליף את חבר-הכנסת החסר מודיע ליושב-ראש הוועדה כי הוא בא במקומו של חבר-הכנסת החסר. כאשר חליתי ביקשתי שידאגו לכך שחבר-הכנסת אחר מסיים יבוא במקומי ושיודיע ליושב-ראש הוועדה שחבר-הכנסת אחר בא במקומי. אי-אפשר לנהוג אחרת.

דבר אחר הוא בשעת גיוס קולות להצבעה. לכל סיעה יש מספר חברים לכל ועדה, ואם לא ירשו לחברי-הכנסת באותה סיעה למלא מקומם של חברים סיעתם החוליים - התוצאה תהיה פשוטה: חבר-הכנסת שיבוא שחבריו לסיעה חסרים יבקש התייעצות בסיעה לפני ההצבעה ובכך יכביד על עבודת הוועדה. עד עתה היו העניינים תקינים. אני מבינה שיושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר-הכנסת גולדשמידט - מסודר ודואג למהלך העניינים שלו, אבל הצעתו של חבר-הכנסת בן-מאיר - שתימסר הודעה על כך ליושב-ראש ועדת הכנסת, ויושב-ראש ועדת הכנסת יהיה המקשר של כל אחד ואחד מ-120 חברי-הכנסת - אינה נראית לי.

י. בן-מאיר: שוכנעת. אני מודיע הצעת יו.

הינדל י. ישעיהו: לגבי גיוס חברים להצבעה - ישאר הנהג הקיים; לגבי היעדרו של חבר מוועדה, שמקומו לא נתפנה, ממלא המקום יודיע ליושב-ראש הוועדה והודעתו תיושם בפרוטוקול.

אני מבין שלגבי ועדת החוץ-והבטחון יש רגישות, כיוון שכל חבר ועדה שם צריך להצהיר הצהרה על שמינות מודיות. החלטתנו תחול על כל הוועדות, פרט לוועדת החוץ-והבטחון.

ז. שר: אני מציע שההחלטה לא תתייחס לוועדת החוץ והבטחון. הסייעות קיבלו זאת על עצמן מרצונן והן צריכות להיות מוכנות שלא להשתמש בהחלטה זו לגבי ועדת החוץ והבטחון. אם נרשום זאת בהחלטה - תודגש הפליייה.

היו"ר י. ישעיהו: קיבלתי הודעה שבמקום פלוני יבוא אלמוני לוועדה בגלל מחלה. אמר לי יושב-ראש איתו, כי צריך להיות תיאום מוקדם מי יבוא במקום חבר-הכנסת שחלה.

י. בן-טאיר: אין שום סמכות כזאת.

היו"ר י. ישעיהו: אם כך נוציא זאת.

ז. שר: לגבי ממלא מקום קבוע. אם זה יעלה במליאה והכנסת תבחר - עם כל הכבוד שיש לי ליושב-ראש הוועדה - לא תימצא הדרך.

אני מציע צוטה החלטה כזו: "בתוקף סמכותה לפי סעיף 121 לתקנון קובעת ועדת הכנסת כי אם נעדר חבר-הכנסת, דרך עראי, מדיוני ועדה שהוא חברה בה, ושאינו סיעתו לקבוע חבר-הכנסת אחר אשר ימלא את מקומו. חבר-הכנסת המחליף ימסור הודעה ליושב-ראש הוועדה והיא תישם בפרוטוקול."

א. אנטוניו: איננו שקט לגבי ועדת החוץ והבטחון. איננו חושב שהפרוצדורה הזאת שכולנו מסכימים עימה יכולה לחול על ועדת החוץ והבטחון.

ז. שר: הפתרון שהצעתי הוא זה: כשם שכל הסידור הוא וולונטרי, גם הסייעות כולן יקבלו אותן. זו עובדה שפועלים לפיה. לפי העתים הסייעות יכולות לקבל על עצמן לא להשתמש בהחלטה זו לגבי ועדת החוץ והבטחון, כשם שקיבלו על עצמן את ההגבלה המקורית.

א. אנטוניו: לגבי ועדת החוץ והבטחון נבקש את יושב-ראש הוועדה שלנו לקיים התייעצות עם נציגי שלוש הסייעות הצדדיות המשתתפות בוועדת הכספים ולהציע לנו מודוס בענין זה.

מ. ביבי: וגם עם יושב-ראש ועדת החוץ והבטחון.

היו"ר י. ישעיהו: נקבל את ההחלטה כפי שניסח אותה מר שר, ואם תהיה הצעה של ועדת החוץ והבטחון, או שלוש הסייעות בוועדת החוץ והבטחון יודעות מה המשמעות של ההחלטה הזאת.

א. אנטוניו: אבל אין להשאיר את ההחלטה כך.

היו"ר י. ישעיהו: יכול להיות מקרה מוזר שחבר-הכנסת יבוא לוועדת החוץ והבטחון ויגיד שהוא בא למלא מקומו של חבר שנעדר, אפילו מבלי שסיעתו יודעת על כך.

מ. ביבי: כתוב בהחלטה: "ושאינו סיעתו לקבוע חבר-כנסת אחר אשר ימלא את מקומו."

היו"ר י. ישעיהו: כן. זה מניח את הדעת.

מ. ביבי: אני מציע שבמקום "מחליף" יכתב: "ממלא-מקום".

ז. שר: כאשר נבצר ממנו למלא מקום. ממלא מקום זה כאילו נתפנה מקום. אולי נכתוב: "ושאינו למנות לא חליף".

היו"ר י. ישעיהו:

ממלא מקום הוא מושג מקובל ופירושה:
שממלאים מקום של חבר שנעדר.

י. בן-מאיר:

אולי נכתוב: "הנא במקומו".

היו"ר י. ישעיהו:

"רשאית סיעתו לקבוע חבר-הכנסת אחר אשר
ימלא את מקומו. חבר-הכנסת המחליף ימסור
הודעה ליושב-ראש הוועדה והיא תירשם בפרוטוקול".

הנחלט:

בתוקף סמכותה לפי סעיף 121 לתקנון,
קובעת ועדת הכנסת כי אם נעדר דרך עראי,
חבר-הכנסת מדיוני ועדה שהוא חבר בה,
רשאית סיעתו לקבוע חבר-הכנסת אחר אשר
ימלא את מקומו.

חבר-הכנסת המחליף ימסור הודעה ליושב-ראש
הוועדה והיא תירשם בפרוטוקול.

היו"ר י. ישעיהו:

ד. פניית יושב-ראש הכנסת בענין סדרי הקדימה בהגשת הצעת אי-אמון לממשלה

לפנינו שתי גירסאות בענין סדרי הקדימה
בהגשת הצעת אי-אמון: גירסה א' - הגישו מספר סיעות הצעת אי-אמון
לממשלה תהיה הנמקת הצעותיהן לפי סדר גדלן ולא דווקא לפי סדר הגשת
ההצעות; גירסה ב' - הגישו מספר סיעות הצעת אי-אמון לממשלה תהיה
הנמקת הצעותיהן לפי סדר הגשתן.

הייתי בין אלה שתמכו בגירסה ב', אבל עכשיו

מוכן אני לוותר על עמיתי.

א. רזיאל-גאנר:

אני בעד גירסה א'. אני מציעה למחוק
את המלה "דווקא".

ה צ ב ע ה

הנחלט:

הגישו מספר סיעות הצעת אי-אמון לממשלה
תהיה הנמקת הצעותיהן לפי סדר גדלן, ולא
לפי סדר הגשת ההצעות.

היו"ר י. ישעיהו:

ה. הצעת חבר-הכנסת שלום כהן בדבר ביטול דוחו"ת חברי-הכנסת על
עבירות תנועה

אקריא לפניכם מכתבו של חבר-הכנסת שלום
כהן מיום 24.3.71: (הקריא המכתב).

א. אנקורירן:

אין לנו מה להחליט בזה.

א. רזיאל-גאנר:

ענין החניות: לפעמים באמת מחנים את הרכב
במקום אסור. לפעמים יכול חבר-הכנסת לבוא
למקום מסויים בתוקף תפקידו והנושא אותו הוא הולך לבדוק חשוב יותר מאשר
חניה במקום אסור. אי-אפשר לחזות מראש את כל הפעולות האלה. זו היתה
הסיבה שבזמנו קבעו את השחרור מהקנות האלה. זו היתה האבחנה: כאשר
חבר-הכנסת מעמיד רכבו במקום בלתי מקובל, משמע שיש לו שם דבר חשוב
לעשותו. לכן אין זה דבר פשוט. הפנייה של חבר-הכנסת שלום כהן בענין
זה היא למען עשיית רושם, זה עשן בעיניים.

אינני חושבת שיש ללכת בדרך שמציע חבר-
הכנסת שלום כהן, כי בכך נפגע בחוק חסינות חברי-הכנסת שהוא מכלול אחד.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מציע שנחשוב על הענין לא בקשר עם
הצעתו של חבר-הכנסת שלום כהן. נניח
שאנו דוחים את הצעתו. החדירו זאת בדעת הקהל שחברי-הכנסת אינם משלמים
קנסות על דוחו"ת תנועה.

א. אנקוריין: לא קיבלנו את הצעת חבר-הכנסת האוזנר.

היו"ר י. ישעיהו: אני מציע שנדחה את הצעתו של חבר-הכנסת שלום כהן. אני מעלה שאלהוגז למחשבת: מה לעשות בענין של דוחו"ת של חברי-הכנסת? יש לראות איז פתרון שיתקבל על דעת הציבור, כי יש רגישות בציבור בענין זה.

י. נחשתן: פתרון זה לא יחייב אף אחד. אינך יכול לחייב חבר-הכנסת לעשות משהו שהוא פטור מלעשותו.

א. אנקוריין: כל זמן היותי חבר-הכנסת היו לי שני דוחו"ת לגבי חניה במקום אסור, וזאת כאשר הזמינו אותי לאסיפות. אני מביח שיש סטפד חברי-הכנסת שאולי מזלזלים בעבירות חניה. במקרים שקרו לי, לא יקרה לי שום אסון אם אשלם את הדוחו"ת שקיבלתי, אבל אינני חושב שזה צודק. האם נתחיל לערוך חשבונות אם העבירה היתה מוצדקת, אם לאו?

היו"ר י. ישעיהו: נדחה את הצעתו של חבר-הכנסת שלום כהן, אבל במקרה של עבירה פלילית...

א. אנקוריין: כל עבירה כזאת היא עבירה פלילית.

מ. נסים: כל עבירה כזאת היא פלילית. כאשר אדם אינו משלם מזונות, או חובות, או אינו רוצה לתת גט - זה ענין אזרחי טהות, למרות שהוא כרוך במאסר. כאן, זו עבירה פלילית למרות שהיא כרוכה בקנס ותו לא. ברור שעל-פי חוק חסינות הכנסת אין חובה לשלם את הקנס.

הוחלט: הנושא נמצא בתחום חוק חסינות חברי-הכנסת, לכן אין הוועדה יכולה לקבל את הצעתו של חברי-הכנסת שלום כהן.

א. אנקוריין: אני מציע שההנמקה לדחיית הצעתו של חבר-הכנסת שלום כהן תהיה: שהכנסת דחתה את הצעת החוק של חבר-הכנסת האוזנר.

היו"ר י. ישעיהו:

1. פניית יושב-ראש ועדת הכלכלה, חבר-הכנסת א. שכטרמן בדבר צמצום מספר החברים בוועדות

חבר-הכנסת שכטרמן ביקש להעלות שתי בעיות שצדדו לאור ההשתתפות המעטה בישיבות הוועדות: א) להעמיד את מספר החברים בוועדות, על 9 או 11 לכל היותר; ב) לא לקבל הסתייגות בכתב מחברי הוועדות, שלא השתתפו בישיבות בהן נדון הנושא, אשר ביחס אליהן ברצונם להגיש הסתייגות.

הזמנו את חבר-הכנסת שכטרמן לישיבת הוועדה והוא נימק לפנינו את הצעותיו.

תיקון כזה, כפי שמציע חבר-הכנסת שכטרמן, מצריך תיקון התקנון. יכול להיות שמוטב להקדים ויכוהים אלה לפני הבחירות, וכאשר תגיע הכנסת מנסיונה למסקנה שבכנסות הבאות יעמידו את מספר החברים בוועדות על 8-7 חברים - נצטרך לתקן את התקנון.

א. רוזאל-נאור: אינני מקבלת את הצעתו של חבר-הכנסת שכטרמן.

א. אנקוריין: בתחילת הכנסת הזאת נעשה מאמץ לצמצם את מספר החברים בוועדות ל-15 חברים, אך הדבר לא הסתדר. אינני רואה שיש טעם להקטין את מספר החברים בוועדות.

מ. נסים: כחבר הוועדה המסדרת זוכר אני כיצד התנהלו העניינים בנושא זה. הגשנו הצעה לשינוי מספר הוועדות ומספר החברים בוועדות. ההצעה כמעט נתקבלה, אלא שברגע האחרון קמה קואליציה של חברי-הכנסת קרגמן וחזני, כי מפדל

מ. נטים:

ראתה עת עצמה קצת נפגעת מהחלוקה. נאמר לנו שזוהי הוועדה המסדרת. הוועדות תורכבנה ללא כל שינוי, כי לא כדאי שנחליט על כך בחפזון. וסוכם שתוך חודשים אחדים נקיים הידברות בין הסייעות ונהאיה מה ניתן לעשות. אינני מדבר כעת על העיתוי. יש הכרח לעשות רביזיה במספר החברים בוועדות. כעת אין זה מן הדברים הקלים. הדבר כרוך במשא-ומתן בינסייעתי ובהלוקות מתיסטיות בין הסייעות. יש אצלנו תהליך של התפוררות בסייעות. על כל פנים מוכרחים לעשות זאת פעם. חוששני שבוועדה המסדרת לשנה הבאה ייאמר בדיוק אותו הדבר מה שנאמר בוועדה המסדרת של הכנסת הזאת, ובכנסות קודמות. האם הדיון הזה צריך להיות סמוך לבחירות? כאשר האטמוספירה היא של בחירות אז קם שיקול הדעת נפגע מאטמוספירה זו.

אני מציע שנקיים דיון עד סוף המושב הזה, כדי למצוא את הדרך לא בשביל הכנסת הזאת, אלא לכנסת הבאה, כי הועלתה כגועדה המסדרת הטענה שאין לוועדת המסדרת סמכות לקבוע זאת וצריך לתקן את התקנון כדי לשנות את מספר הוועדות. אני לא קיבלתי את הפירוש הזה.

היו"ר י. ישעיהו:
אני מציע שאנו כל סעיף הוועדות נקטר כפרק אחד וזה יהיה אחד הנושאים שבדיון בהם בוועדה.

הוחלט: הדיון בהצעה זו ייכלל בתוך הדיון הכולל על פרק הוועדות שבתקנון, כאשר תדון הוועדה בפרק הוועדות.

ז. שונות

א. רזיאל-נאור:
עלי להודיע שהועדת המשנה של ועדת הכנסת לענין התקציב סיימה את עבודתה, ואני מבקשת מיושב-ראש הוועדה לכלול סעיף זה בסדר-היום של הוועדה.

היו"ר י. ישעיהו:
ביום ג' הבא אביא לדיון את שלושת הסעיפים של פניות יושב-ראש הכנסת וכן את ערעורה של חברת-הכנסת אריקא גרוסמן, ואם נספיק בדון גם על תקציב הכנסת.

הישיבה ננעלה בשעה 18.00.